

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОРИ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Diachuk Nataliia

PhD, associate professor
Zhytomyr Ivan Franko State University

Biliuk Inna

PhD, assistant professor
Zhytomyr Ivan Franko State University

Кожна функція метафори по своєму формує текст та може змінювати сенс твору. Однією метафорою неможливо охарактеризувати людину, пісок, камінь. Кожна метафора має свою функцію у творі.

У практичному матеріалі дослідження можна простежити вживання метафор для зображення дії предмету або його стану, для опису зовнішності людини, її внутрішні емоції. Відповідно вони виконують інформативну, емоційно-оцінювальну, конспіруючу, ігрову та ритуальну функції [4].

Інформативна функція. Першою особливістю метафори являється цілісність, панорамність образу. Панорамність спирається на зорову природу образу, примушує по новому поглянути на сутність конкретної лексики, Рбудь-якої метафори [5; с. 30].

Серед прикладів, які ілюструють інформативну функцію метафори, виокремлюємо наступне: *standing stark (застигнути каменем)* [2] – пояснення стану людини. Якщо дослідити дану метафору, ми можемо зрозуміти поведінку людини. Вона настільки була злякана, що вона зупинилась, немов би дихання зупинилося.

Емоційно-оцінювальна функція. В навчальній та науково-популярній літературі метафори грають особливу роль, допомагаючи запам'ятовувати інформацію, термінологію. Метафора має переконливу дією на адресата мови. Нова метафора сама по собі викликає нові емоції в тексті, та емоційно-оцінювальну реакцію читача.

Death's shadow (Тінь Смерті) – емоційна оцінка метафори не сприймається буквально. Використовуючи дану метафору автор розкриває суть Смерті. Вона може бути настільки близько, що ти відчуєш не тільки її дихання, а вже і тінь. Якщо є тінь, є сонце. Отже, Тінь Смерті йде поруч, навіть у ясний день. Викликані емоції у читача дозволяють йому обдумати метафору так, як подав її автор.

Tremble beneath that look (тривожити від погляду) [2] – метафора, яка підкреслює емоційність погляду. Автор розкриває нам не сам погляд, а що під ним ховається. І не завжди погляд може принести радість. Автор показує

емоційність страху та невизначеності. Ми починаємо боятися не людину, а її погляд.

Конспіруюча функція. Функція метафори використовується для таємності сенсу. Конспіруюча функція вводить читача в оману, де ти сам повинен розібрати суть питання. Оригінальні метафори осідають в голові і вже не потребують повторного вияснення.

Looked dead (виглядати як мервець) [3] – акцент падає на слово «мервець», тому що читач одразу зображує в уяві мертво людину і як вона виглядає. В даному контексті людина має вигляд бездушної, потворної та жорстокої.

Prone to crumble (розсипатися на маленькі частинки) [3] – Дж. Аберкромбі передав стан чоловіка, який не просто втомився від втоми та тяжкості. А «розсипатися» можуть її почуття, тобто те, що всередині.

Ігрова функція. Метафору іноді використовують як засіб комічного, одну з форм мовної гри. Кожна людина в ігровій поведінці реалізує свої бажання. Форма мовної гри метафори широко використовується в художніх творах. Ігрова метафора може позначатися у прислів'ях.

The wind taunted the flames (вітер дразнив полум'я) [2] – у цій метафорі чітко зображено гру між вітром та вогнем, простежується боротьба двох стихій.

Ритуальна метафора. Розвиток ритуальної функції метафори залежить від національних традицій. Тому у ритуалі почали використовувати метафори. Таку етичну сторону подібних привітань не потрібно зводити до лестощів. Іноді це може бути бажанням бачити перед собою взірць мудрості та правди.

Поєднати ритуальну метафору в художньому творі досить складно. У трилогії Дж. Аберкромбі «The Shattered Sea» ритуальна метафора використовується досить часто [1; с. 13].

Наприклад, *irresistible grip (мертва хватка капкану)* [2]. Не потрібно брати до уваги «капкан» буквально. Цю метафору можна розглянути так, що «хватка капкану» була настільки сильною, що ніяка жива сила не змогла її побороти. Тому вона і «мертва».

Silence of the tomb (гробова тиша) – автор порівнює метафору зі смертю. Тому що вона настільки тиха, наче мертва чи вбита. І ця тиша доводить до сказу і наводить страх. Навіть саму Смерть не чути в такій тиші. Виникає відчуття самотності.

Laughed at Death (посміятися в лице Смерті) [2] — людина не зможе сприйняти таку метафору адекватно. Тому що це неможливо. Ця ритуальна функція належить до Смерті в прямому та в переносному значенні. Коли людина вижила чи пройшла через життєві труднощі.

Метафора може надавати різноманітні втілення слову. Головне – автор використовує її у своєму тексті для надання особливих відтінків. Саме різноманітність структури метафори допомагає розглянути даний об'єкт у різних рамках. Метафора може перетворюватися у словосполучення з прикметником, мати дієслівні конструкції. У цілому метафора орієнтована на створення яскравого зовнішнього зорового образу.

Список літератури

1. Abrcrombie J. Half a King: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://royallib.com/read/Abercrombie_Joe/half_a_king.html#0
2. Abrcrombie J. Half a War: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://royallib.com/read/Abercrombie_Joe/half_a_war.html#81920
3. Abrcrombie J. Half the World: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://royallib.com/read/Abercrombie_Joe/half_the_world.html#81920
4. Антонова О. В. Лінгвокогнітивний механізм метафори / О. В. Антонова // Нова філологія. – 2007. – № 2/22. – С. 134–140.
5. Гаврилюк А.П. Метафора, її природа та роль у мові та мовленні, 2013. – С.29 –32.